

TÜRK-İŞ

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu

**Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde
Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Hakkında
TÜRK-İŞ'in Görüş ve Önerileri**

**ESK SUNULAN RAPOR
3 Ocak 2008, Ankara**

ÖNSÖZ

1980'li yıllardan itibaren ekonomide meydana gelen olumsuz gelişmeler istihdamı da olumsuz etkilemiş, yıllar itibariyle prim ödeyen sigortalı artış oranında önemli düşmelere neden olmuştur.

Sosyal Güvenlik Sisteminde emeklilik ile ilgili olarak yapılan bazı düzenlemelerin emekli sayısının artırılmasıyla kurumların aktif-pasif dengeleri bozulmuş, 2007 Kasım ayı itibariyle 1,71'e düşürmüştür. Buna bağlı olarak sistemin açıkları ise 30 Milyar YTL sına yükselmiştir.

Sistemin açıklarının büyümesinde, SSK hastanelerinin Sağlık Bakanlığına devredilmesi sonucu, kurumun sağlık hizmetlerini satın almak zorunda kalması da büyük rol oynamıştır.

Sağlık hizmetlerinin üretim maliyetlerini kontrol etme gücünü kaybeden ve bu hizmetleri piyasadan satın almak zorunda kalan kurum, 2005 yılından itibaren sağlık giderlerinde de büyük miktarlarda açık vermeye başlamıştır. Bu alanda ki açıkları da 5 milyar YTL'sına aşmıştır.

1980 yılından itibaren kurumların (SSK ve Bağ-Kur) özerk yönetim yapısı tümüyle ortadan kalkınca kaynaklarının uygun kullanımı da mümkün olamamıştır.

Çalışanlar arasındaki farklı uygulamalarla birlikte tüm bu olumsuz gelişmeler sosyal güvenlik sistemimizde önemli sorunların ortaya çıkmasına neden olmuş, sistemin sürdürülebilirliğini tehdit eder duruma gelmiştir.

Tüm taraflar, siyasiler, sivil toplum örgütleri ve bilim adamları sistemin, aşağıda dört başlık altında toplanan sorunlarının varlığı konusunda mutabakat sağlamışlardır.

- 1- Finansman
- 2- Kapsam
- 3- Norm ve Standart Birliği
- 4- Kurumsal Yapı

Sistemin finansman sorununu çözüp, sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulması için aktif-pasif dengesinin kalıcı olarak 4-1'e yükseltilmesi gereklidir.

Ülkemizde işsizlik eksik istihdam dahil %12,9 oranına ulaşmıştır. Fırsat penceresi olarak görülen genç nüfustan yararlanılması için genç nüfusun istihdam edilerek prim öder duruma getirilmeleri gereklidir.

Etkin istihdam politikaları geliştirilerek, yatırımlar teşvik edilerek işsizliğin kabul edilebilir düzeye indirilmesi zorunlu hale gelmiştir. Sistemin aktif pasif dengesini olumsuz etkileyen diğer önemli konu ise %50'ye ulaşan kayıt dışı çalıştırma. 2007 yılı verilerine göre kayıt dışı çalıştırma nedeniyle SSK'nun prim kaybı 9,5 milyar YTL olarak hesaplanmaktadır.

Tüm ekonomiyi olumsuz etkileyen kayıt dışı ile hedef takvim konarak mutlaka etkin mücadele edilmelidir. Yapılacak mücadelede öngörülen süre içinde işletmeler kayıt altına girmeye özendirilmeli, bu sürenin sonunda etkin denetim sağlanmalı caydırıcı cezalar öngörülmeli, çok daha önemlisi örgütlenmenin önündeki engeller kaldırılmalıdır.

İşsizlik ve kayıt dışı kabul edilebilir seviyelere çekildiğinde sistemi aktif-pasif dengesi 4-1'e yükseltilebilecektir.

Finansman sorununun çözümünde, SSK hastanelerinin Sağlık Bakanlığına Devredilerek Sosyal Güvenlik Kurumunun sağlık hizmetlerini satın almasının sağlık giderlerini artırması,

Özelleştirme uygulamalarının önemli sayıda işçinin işten çıkartılmasına neden olması,

Prim aflarının, yeni prim afları beklentilerine neden olup kurumların prim alacaklarını artırdığı hususlarının da üstünde durulması gereklidir.

Tüm bunlar çözüme kavuşturulduğunda, sistem sürdürülebilir bir yapıya kavuşacaktır. Aksi takdirde 1999 yılında yapılan düzenlemeler gibi bu düzenlemeler de sistemin sorunlarını çözmeyecektir.

Yoksulluğun ülke şartlarına uygun tanımını yaparak hak sahiplerini belirleyecek,

hak sahiplerinin kolayca ulaşarak, çağdaş ölçütlerde eşit ve adil düzeyde sosyal yardım ve ödemelerden yararlanmalarına imkan sağlayacak,

bu alanda hizmet sunan tüm kamu kurumları ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu dahil Kamu kaynaklarının tek çatı altında toplayacak Sosyal Yardım ve Ödemeler Kurumu oluşturmadan sistemin kapsam sorununun çözüme kavuşturulması da mümkün görülmemektedir.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile ülke nüfusunun en yoksul bölümünü oluşturan yıllık gelirlerinin aylık ortalaması prime esas kazancın aylık alt sınırının altında olan ev hizmetlerinde hizmet akdi ile çalışanlar, nam ve hesabına bağımsız çalışanlar ve çiftçiler zorunlu emeklilik sisteminin dışına çıkartılmıştır. Bu kesim korumasız kalmıştır.

Öte yandan kanunla yaşlılık aylığını hakketme koşulları ağırlaştırıldığından mevsimlik işçiler ile kısmi süre ile çalıştırılan işçilerin de öngörülen prim gün sayısını tamamlayarak emekli olmaları imkansızlaşmıştır.

Tüm bu kesimlerin korunması için sosyal koruma sağlayacak yapı ivedilikle oluşturulmalıdır. Sistemin Genel Bütçeden finanse edilmesi mümkün olamayacağından Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu dahil tüm kamu kaynakları tek çatı altında toplanmalıdır.

Bu nedenle Sosyal Yardım ve Primsiz Ödemeler Kanun Tasarısının ivedilikle TBMM sevk edilmesi büyük önem arz etmektedir.

Anayasa Mahkemesinin İptal kararı gerekçe gösterilerek hazırlanıp TBMM'ne sevk edilen değişiklik tasarısı, çalışanların sosyal sigorta hakları arasındaki farklılıkları daha da artırmıştır. Oysa ki Reform adı altında yapılan düzenlemelerin amaçlarından biri de norm ve standart birlikteliği sağlamaktır.

Değişiklik Tasarısı devlet memurlarının mevcut konumlarının korunmasının neden olacağı yükün, faturasının, işçilere nam ve hesabına çalışanlara çıkartıldığı izlenimini vermektedir.

Tasarı ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda sağlanan çoğu haklar geriye götürülmektedir.

Örneğin;

6 ay süre ile asgari ücretin 1/3 tutarında ödenmesi öngörülen süt emzirme yardımı bir defaya,

asgari ücretin 3 katı tutarında ödenmesi öngörülen cenaze yardımı asgari ücrete, iki kademedede düşürülmesi öngörülen aylık bağlama oranı bir defada % 2'ye indirilmektedir.

Muhtaçlara bağlanacak malullük aylığı ile ölüm aylığında aranacak prim gün sayısı 900 günden 1800 güne yükseltilmektedir. (Memurlar için ise 3600 günden 1800 güne indirilmektedir.)

Yatan hastalardan da katılım payı, istisna diye adlandırılacak hastalıklardan ise protokol bedelinin 3 katı tutarında sigortalılardan fark alınması öngörülmektedir.

Devlet memurları ise katılım payı ödemeyecektir.

Tasarı çalışanlar arasındaki işçi, memur nam ve hesabına çalışanlar ayırımına ayrı bir grup olarak yeni memurları da ilave etmektedir.

Anayasamızda iptale dayanak oluşturan maddeler değişmedikçe yeni memurları ayrı bir grup olarak sisteme dahil eden değişiklik tasarısının da anayasa mahkemesi tarafından iptal edilmesi gündeme gelebilecektir.

Böyle bir durumda sistemin hukuksal boyutu daha da karmaşık bir hal alacaktır.

Tüm kesimler, kurumun özerk yönetim yapısına kavuşturulmadıkça kurumsal yapı sorunlarının çözüme kavuşmayacağı görüşündedir.

Kurumun, yerinden yönetim etkinliğinden ve tarafların yönetime etkin katılımlarından yararlanması için özerk yönetim yapısına kavuşturulmaları gereklidir.

Kurum Başkanını seçme, bütçesini, kadrolarını ve yatırımlarını onama yetkisine sahip Genel Kurul oluşturulması, Yönetim Kurulunda tüm tarafları temsilen seçimle gelen üyelerin çoğunluğa sahip olması özerk yönetimin gereğidir.

Devletin rolü ise kurumu etkin denetim araçları ile denetlemek olmalıdır.

Sosyal güvenlik sistemini yeniden yapılandıracak düzenlemeler yukarıda belirtilen sorunları bir bütün halinde çözecek yapıda olmalıdır. Aksi takdirde sistemin sürdürülebilir yapıya kavuşturulması mümkün olmayabilecektir.

TÜRK-İŞ yukarıda belirtilen sorunları ve tüm kesimlerin önerilerini dikkate alarak asgari müştereklerde varılan uzlaşa ile sistemin sorunlarını kalıcı olarak çözmeye yönelik çalışmalara tam destek verecektir.

SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI İLE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI HAKKINDA Kİ GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİMİZ

1- Tasarının 1 inci maddeleri ile Kanunun 3 üncü maddesinde yapılan değişikliklerde, 29 uncu bendindeki güncelleme katsayısı yeniden düzenlenmiş, her yılın Aralık ayına göre gerçekleşen tüketici endeksinin yüzde yüzünün, sabit fiyatlarla gayri safi yurt içi hasıla gelişme hızının yüzde 25'inin toplamına (1) tam sayının ilavesi ile bulunacak değer olarak tanımlanmıştır.

Emekli aylığına esas kazançların güncellenmesinde gelişme hızının yüzde 25'inin dikkate alınmasına gerekçe gelişme hızındaki artış oranının tüm kesimlere paylaştırıldığında çalışanlara düşen hissenin yüzde 25 olduğu gösterilmiştir. Oysa ki Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu sadece çalışanları kapsamamakta nam ve hesabına iş görenleri de, işverenleri de dul ve yetimleri de, özetle tüm kesimleri de kapsamaktadır.

Anayasa Mahkemesi sözkonusu bendi, emekli aylıklarının hesaplanmasında gelişme hızının dikkate alınmaması halinde emekli aylıklarının düşeceği gerekçesi ile iptal etmişti.

Anayasa Mahkemesinin kararı dikkate alınarak güncelleme katsayısının 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununda olduğu şekli ile korunmalıdır.

2- Tasarının 2 inci maddesi ile Kanunun, 4 üncü maddesinde yapılan değişikliklerde 2 inci fıkrasının (a) bendi aynen korunarak işçi sendikalarına seçilen yöneticilerin zorunlu sigortalı sayılması öngörülmüştür.

İşçi sendikalarına emekliliğini hakketmiş, emekli aylığı bağlanmış işçilerinde seçildiği hususunun dikkate alınarak, işçi sendikalarının yönetim kurullarına seçilenlerin sigortalılıklarının mevcut hali ile kendi isteklerine bırakılması gerekli görülmektedir.

Ancak bu hükmün korunması halinde yaşlılık aylığı almakta olan profesyonel sendika yöneticilerinin zorunlu olarak sadece kısa vadeli sigorta kollarına tabi tutulmaları bunun içinde tasarının 2 ci maddesi ile değiştirilen kanunun 5 inci maddesinin (c) bendinin "çalışanlar" ibaresinden sonra gelmek üzere " ile sendika yönetimine seçilenlerden yaşlılık aylığı alanların" ibaresini eklenmesi gerekli görülmektedir.

3- Tasarının 2 inci maddesi ile Kanunun 5 inci maddesine eklenen (g) bendinde, ülkemizle arasında sosyal güvenlik sözleşmesi bulunmayan ülkelere çalıştırılmak üzere götürülecek Türk işçilerinin zorunlu olarak sadece kısa vadeli sigorta kollarına tabi tutulmaları ön görülmüştür.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda ise işçilerin sosyal güvenlik haklarının korunması için tüm sigorta kollarına zorunlu olarak tabi tutulmaları öngörülmüştür.

Ülkemizle arasında sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelere götürülen Türk işçilerinin Anayasal hakkı olan sosyal güvenliklerinin korunması için mevcut hükmün aynen korunması gerekli görülmektedir.

4- Tasarının 2 inci maddesi ile 6 ıncı maddesinde yapılan değişikliklerde, maddenin (c), (k) bendlerinde sayılan ve toplumun en yoksul bölümünü oluşturanlar zorunlu emeklilik sisteminin dışında bırakılmıştır.

Korumaya en çok muhtaç olan bu kemsin sosyal koruma haklarına sahip olabilmeleri için ivedilikle Sosyal Yardım ve Primsiz Ödemeler Kanunu çıkartılmalıdır.

5- Tasarının 3 üncü maddesi ile Kanunun 16.maddesinin (d) bendinde yapılan değişiklikle gelir bağlanmış olan erkek çocuğun evlilik yardımından yararlanma hakkı kaldırılmış, üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle de süt emzirme yardımı, 6aydan bir defaya indirilmiştir. Maddeye eklenen fıkra ile de emzirme yardımını hakketme 120 gün prim ödeme şartına bağlanmıştır.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile yetim kız çocuklarına verilen evlilik yardımı tutarı 24 aydan 12 aya indirilmiş, buna gerekçe olarak da yetim erkek çocuklara da evlilik yardımının verilmesi gösterilmişti.

Tasarı ile bu hüküm uygulamaya konmadan erkek çocukların evlilik yardımı alma hakları kaldırılmış, kız çocukların evlilik yardımı tutarı ise aldıkları aylıkların 12 katı olarak korunmuştur.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda emzirme yardımını hakketmede prim gün sayısı aranmaz iken maddeye eklenen fıkra ile emzirme yardımı alabilme 120 gün prim ödeme şartına bağlanmıştır.

Süt emzirme yardımı sağlıklı çocuk yetiştirmede koruyucu sağlık hizmeti bakımından büyük önem taşıdığı için önceki düzenlemede hiçbir prim ödeme şartı aranmadan 6 ay süre ile verilmesi öngörülmüştü.

Yukarıda belirtilen gerekçeler dikkate alınarak evlilik yardımı tutarının 24 ay olarak düzenlenmesi, erkek çocuklarında bu haktan yararlanması, süt emzirme yardımının ise prim ödeme gün sayısı aranmadan ilk düzenlendiği şekli ile 6 ay süre ile verilmesi gerekli görülmektedir.

6- Tasarının 3 üncü maddesi ile Kanunun 19 uncu maddesinde yapılan değişiklikle, iş kazası veya meslek hastalığı sonucu çalışma gücünü yüzde 25 ve daha yukarı oranda kaybedenlere bağlanacak sürekli iş göremezlik gelirine alt sınır ön görülmemiştir.

Sosyal Sigortalar Kanunu iş kazası ve meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücünü yüzde 25 ve daha yukarı oranda kaybedenleri gelirlerinde olacak azalmaya karşı korumuş, bağlanacak gelire alt sınır ön görmüştür.

Kanunun 19 uncu maddesine eklenen fıkranın değiştirilerek Sosyal Sigortalar Kanununda olduğu şekli ile sürekli iş göremezlik gelirine alt sınır ön görülmelidir.

7- Tasarının 4 üncü maddesi ile Kanunun, 26 cı maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi değiştirilerek, muhtaç durumda olan malüllere aylık bağlanması için öngörülen prim gün sayısı 900 günden, 1800 güne yükseltilmektedir.

Malül duruma düşen sigortalının çalışması mümkün değildir. Muhtaç durumda olanların ise ikinci kişinin yardımı ile yaşamını devam ettirmeleri sözkonusudur.

Malullük sigortası ile bu durumdaki sigortalıların korunmasına amaçlanmıştır.

Malullük halinin kişinin iradesi dışında meydana geldiği dikkate alınarak, Sosyal Sigortalar Kanununda olduğu gibi aylık bağlanmada aranan prim gün sayısı 900 gün olarak korunmalıdır.

8- Tasarının 5 inci maddesi ile Kanunun 28 inci maddesinde yapılan değişiklikte, yaşlılık aylığını hakketmede aranan yaşı kadın ve erkekte 65'e prim gün sayısını ise tam aylıkta 9000, kısmi aylıkta 4500 güne yükselten hüküm aynen korunmuştur.

Yaş ve prim gün sayısının yükseltilmesi kademelide olsa esnek usulde çalışan işçiler ile mevsimlik işçilerin emeklilik hakkını elde etmelerini imkansızlaştırmıştır. Kaldı ki özel sektörde çalışan işçilerin tamamına yakınının 65 yaşına kadar çalıştırılmaları da imkansızdır.

Ülkemiz çalışma hayatının koşulları dikkate alınarak yaşlılık aylığını hakketme şartlarının Sosyal Sigortalar Kanununda olduğu şekli ile korunması gerekli görülmektedir.

9- Tasarının 5 inci maddesi ile Kanunun üçüncü fıkrası değiştirilerek iki kademedede düşürülmesi öngörülen aylık bağlama oranı, kanunun yürürlüğe girdiği tarihten geçerli olmak üzere her 360 gün için yüzde 2'ye düşürülmektedir.

Aylık bağlama oranının her 360 gün için yüzde 2'ye indirilerek emekli aylıklarına düşürülmesi amaçlanmıştır.

Sosyal Sigortalar Kurumundan aylık alan emekli dul ve yetimlerimizin konfederasyonumuzun verilerine göre, yüzde 70'i aylık sınırının, diğer kısmı ise yoksulluk sınırının altındadır. Bu insanlar geçimlerini güçle sürdürmektedir.

Ülkemizin sosyal ve ekonomik koşulları dikkate alındığında mevcut emekli aylıklarının yükseltilmesi gerekli iken, düşürülmesini amaçlamak sosyal devlet ilkesi ile de bağdaşmamaktadır.

Bu nedenle emekli aylıklarının aylık bağlama oranı önceki önerimizde olduğu gibi, sigortalıları sisteme daha çok ve daha uzun süre prim ödemeye özendirerek şekilde düzenlenmelidir.

10- Tasarının 6 ıncı maddesi ile Kanunun birinci fıkrasında ki (c) bendi değiştirilerek erkek çocukların evlilik yardımı alma hakları ortadan kaldırılmış, ikinci fıkrasının (a) bendindeki değişikliklerle de işçilerin hak sahiplerinin ölüm yardımını hakketmede aranan prim ödeme gün sayısı 1800 güne yükseltilmiştir.

Uygulamaya konmadan erkek çocukların evlenme yardımından yararlanma haklarının kaldırılması Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile getirilen düzenlemelere aykırı düşmektedir.

Ölüm sigortası telafisi olanaksız kayıba uğrayan hak sahiplerini korumuş, ölüm aylığını hakketmede aranan prim gün sayısını en alt seviyede tutmuştur. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda bu ilke korunmuş, ölüm aylığını hakketmede aranan prim gün sayısı 900 olarak belirlenmiştir.

Erkek çocukların evlilik yardımı alma haklarının ve ülkemizin koşullarının göz önüne alınarak, ölüm aylığını hakketmek için öngörülen prim gün sayısının kanunda olduğu şekli ile 900 gün olarak korunması gerekli görülmektedir.

11- Tasarının 6 cı maddesi ile Kanunun 34 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi değiştirilerek çocuksuz, çalışan yada gelir alan dul eşin ölüm aylığı oranı yüzde 50'ye indirilmiş, her türlü kazanç ve iratdan elde etmiş olduğu geliri asgari ücretin netinin altında olan anne ve babaya aylık bağlanması öngörülmüştür.

Oysa ki Sosyal Sigortalılar Kanununda bu oran yüzde 75 olarak düzenlenmiştir.

Ülkemizin sosyal ve ekonomik koşulları dikkate alınarak eşin desteğinden yoksun kalmış eşe bağlanacak dul aylığı oranının Sosyal Sigortalar Kanununda ön gördüğü şekilde, yüzde 75 olarak düzeltilmesi gerekli görülmektedir.

Anne ve babaya bağlanacak aylıklarda ise kıstas asgari ücretin brütü olmalıdır.

12- Tasarının 6 cı maddesi ile Kanunun 37 inci maddesi değiştirilerek birinci fıkrada evlenme yardımının miktarı yetim aylığının 12 katına, üçüncü fıkrasındaki cenaze yardımı ödeneği ise asgari ücretin üç katı tutarından bir asgari ücret tutarına indirilmiştir.

Evlilik yardımı ile yetim çocukların toplumumuzun temelini oluşturacak şekilde sağlıklı yuva kurmalarına katkı yapılması amaçlanmıştır.

Kaldı ki verilecek evlilik yardımına esas aylık sürece hak sahiplerinin aylığında bir düzeltmenin yapılmayacağı, yardımı alanın tekrar gelire giremeyeceği hususlarının dikkate alınarak evlilik yardımı, Sosyal Sigortalar Kanununda olduğu gibi 24 aylık tutara yükseltilmelidir.

Cenaze masraflarının giderek yükseldiği, ölen sigortalının aile fertlerinin maddi desteğe daha çok ihtiyaç duydukları hususları dikkate alınarak, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile cenaze yardımı tutarı asgari ücretin 3 katı olarak belirlenmiştir.

Kanunun bu hükmü uygulamaya konmadan cenaze yardımı miktarının düşürülmesi önceki yaklaşımla kabul edilemez düzeyde çelişki oluşturmaktadır.

Cenaze yardımının düzenleniş amacı dikkate alınarak Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda olduğu şekli ile korunmalıdır. Ya da cenaze yardımı miktarını belirleme yetkisi asgari ücretin 3 katından az olmamak üzere Bakanlar Kuruluna bırakılmalıdır.

13- Tasarının 7 inci maddesi ile Kanunun 40 ıncı maddesi değiştirilerek fiili hizmet zammından yararlanan bazı sigortalıların bu hakları kaldırılmış, bazılarının ise fiili hizmet süreleri için eklenecek gün sayıları düşürülmüş, fiili hizmet olarak yararlanılacak azami süre 8 yıldan 5 yıla indirilmiştir.

Özellikle çok ağır koşullarda görevlerini sürdüren basın mesleğinde çalışanların, gemi adamlarının, uçuş personelinin, posta dağıtıcılarının, kaynakçıların, zirai mücadele, veteriner, karantina teşkilatlarında çalışanların ve diğer bazı işçilerin fiili hizmet zammından yararlanmalarına ilişkin varolan haklarının kaldırılmak istenmesini kabul etmek olanaksızdır.

Fiili hizmet zammından yararlanacaklar yaptıkları işin riski dikkate alınarak belirlenmiştir. Fiili hizmet zammından yararlananların listelerinden çıkartılan sigortalıların yaptıkları işler nedeniyle maruz kaldıkları riskler devam etmektedir. Bu gerçeğe dayalı olarak, kapsamdan çıkartılmak istenilen sigortalılara ilave olarak benzer görevleri nedeniyle aynı risklere maruz kalan sigortalılarında özellikle enerji işkolunda çalışanlarında fiili hizmet zammından yararlanmaları gerekir iken kapsam dışı bırakılmaları, fiili hizmet süresinden azami yararlanma süresinin 8 yıldan 5 yıla indirilmesi uygun görülmemektedir.

Sosyal Sigortalar Kanununun ek 5 ci maddesi uyarınca itibari sigortalılık süresinden yararlanmakta olan sigortalıların bu haklarının devam ettirilmesi, fiili hizmet zammından yararlanacak diğer sigortalılar ise işkolları, yapılan işlerin riskleri ile ilgili taraf ve meslek odalarının görüşleri dikkate alınarak yönetmelik yada tüzükle belirlenmelidir.

14- Tasarının 9 uncu maddesinin (B) fıkrası ile Kanunun birinci ve ikinci fıkralarında yapılan değişikliklerde isteğe bağlı sigortaya tabi olanların, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları ile genel sağlık sigortası primlerini ödeme hükmü korunmuştur.

Bu zorunluluk yoksullukları kabul edilmeleri nedeniyle genel sağlık sigortası primleri devlet tarafından ödenenlerin isteğe bağlı sigortaya prim ödeyip yaşlılık aylığı hakketmelerine engel olacaktır.

Bu durumda olup bir şekilde isteğe bağlı sigortaya prim ödeyerek, yaşlılık sigortasını hakketmek isteyenlere de, isteğe bağlı sigortaya girme olanağı sağlanması ilerde yaşlılık aylığı almalarına imkan sağlayacaktır. Yoksulluğu kabul edilenlerin isteğe bağlı sigortaya prim ödemeleri halinde genel sağlık sigortası primi alınmaması uygun görülmektedir.

15- Tasarının 9 uncu maddesinin, (E) fıkrası ile Kanunun 55 inci maddesine eklenen fıkra ile bağlanacak aylıklara alt sınır getirilmekte ve prime esas kazancın alt sınırın yüzde 35 inden az olmamaları öngörülmektedir.

Bağlanacak aylık ve gelirlerin alt sınırının sigortalının ve geçindirmekle zorunlu olduğu aile fertlerinin asgari ölçülerde geçimlerini sağlayacak yeterlikte olmalıdır. Tasarı ile getirilmek istenen alt sınır bugün için 203 YTL'dir. Öngörülen alt sınır aylığı sigortalının kendi geçimini dahi sağlayacak yeterlikte değildir.

Alt sınır aylığının Sosyal Sigortalar Kanununda olduğu şekilde, yada sigortalının geçindirmekle yükümlü olduğu aile fertlerinin sayısı dikkate alınarak belirlenmesi daha gerçekçi olacaktır.

Aylık ve gelirlerin yükseltilmesinde emekli, dul ve yetimlere refahtan pay verilerek, önceki yılda gerçekleşen gelişme hızı da dikkate alınmalıdır.

16- Tasarının 10 uncu maddesinin (A) fıkrası ile Kanunun 60'ıncı maddesinin (1) alt bendi değiştirilerek yoksulluğun sınırı asgari ücretin net tutarının 1/3 olarak öngörülmektedir.

Kanunun bazı maddelerinde asgari ücretin brüt tutarı ölçü olarak dikkate alınırken, yoksulluğun belirlenmesinde net tutar dikkate alınmıştır.

Konfederasyonumuzun gerçek piyasa araştırmalarına dayanarak yaptığı tesbite göre açlık sınırı 671 YTL'dir. Buna göre asgari ücretin netinin 1/3 oranında geliri olan, bir tarafa asgari ücret tutarında geliri olanın dahi genel sağlık sigortası primini ve katkı paylarını ödemesi mümkün görülmemektedir.

Bu nedenle yoksulluk sınırının asgari ücretten az ülke şartlarına uygun, gerçek değerde tespit edilmesi gerekli görülmektedir.

17- Tasarının 11 inci maddesinin (A) fıkrası ile Kanunun 63 üncü maddesinin (d) bendi ile ikinci fıkrası değiştirilerek 18 yaşını doldurmamış veya 45 yaşından gün almış sigortalıların diş protezinden yararlanmaları için yüzde 50 oranında katkı bedeli ödemeleri öngörülmüş, sağlık hizmetlerinin teşhis ve tedavi yöntemleri ile, kanunla verilecek sağlık hizmetlerinin türlerini, miktarlarını, sürelerini belirlemeye kurum yetkili kılınmıştır.

Ağız sağlığı beden sağlığının korunması bakımından büyük önem taşımaktadır. Diş protezini hakketmeye yaşa göre sınırlama konması sağlık açısından sakıncalar yaratacaktır. Protez bedellerindeki yükseklik dikkate alındığında sigortalıların, önemli bir kısmının yüzde 50 tutarını cepten ödeyerek ağız protezi almaları olanaksızdır. Bu nedenle ağız protezlerinin Sosyal Sigortalar Kanununda öngörüldüğü şekilde kurum tarafından karşılanması gerekli görülmektedir.

Sağlanacak sağlık hizmetlerinin teşhis ve tedavi yöntemlerinin, verilecek sağlık hizmetlerinin miktar ve sürelerinin belirlenmesi yetkisinin komisyon aracılığıyla da olsa kuruma verilmesi, sağlık hizmetlerinin yöneticilerin tavrına göre sınırlandırılmasını mümkün hale getirecektir.

Böyle bir yetkinin kuruma verilmesi ve sağlık hizmetleri miktar ve sürelerinin taraf temsilcilerinin yer almadığı komisyonlarda belirlenmesi çok sakıncalı görülmemektedir.

Madde de belirlenen sağlık hizmetlerinin herhangi bir sınır konmadan sigortalılara verilmesi sosyal hukuk devletinin görevidir. Bu yetkinin kaldırılması gerekli görülmektedir. Ancak bu yetkinin korunması durumunda Komisyonlarda işçi, işveren ve kamu görevlilerinin birer temsilcilerine de yer verilmelidir.

18- Tasarının 12 ci maddesinin (A) fıkrası ile Kanunun 68 inci maddesinin birinci fıkrasına (d) bendi ilave edilerek yatan hastalardan katılım payı alınması, ikinci, dördüncü ve sekizinci fıkraları da değiştirilerek II.ve III.basamak sağlık hizmeti sunucuların yapacakları muayenelerden, katılım payı alınması ve alınacak katılım payı miktarlarına sınır konması, ngrlmş, katılım payı indirmeye ve 5 katına kadar artırmaya kurum yetkili kılınmıştır.

Sosyal Sigortalar Kurumundan gelir ve aylık alanların yüzde 70'inden fazlası, Bağ-Kur'dan gelir ve aylık alanların yüzde 90'ını, Emekli Sandığından aylık alanların yüzde 10'dan fazlası, işçilerin ise yüzde 60'ından fazlası konfederasyonumuzun verilerine göre açlık sınırının altında yaşam mücadelesi vermektedir. Bu durumdaki sigortalılar ile hak sahiplerinin (yatarak tedavilerde bir takvim yılında asgari creti geçmemek üzere her yatarak tedavi için asgari ücret'in dörtte biri kadar katılım payı alınmasına sınır konmuşsa da) katılım payı ödemeleri olanaksızdır. Katılım payı ödemek zorunda bırakılmaları halinde sağlık hizmetlerinden yararlanmaları mümkün olmayacaktır.

Çalışanların, emekli, dul ve yetimlerin gelir durumları dikkate alınarak özellikle yatan hastalardan katılım payı alınmasından vazgeçilmesi gerekli görülmektedir.

19- Tasarının 12 inci maddesinin (B) fıkrası ile Kanunun 72 inci maddesinin birinci, ikinci ve dördüncü fıkraları değiştirilerek, kanun gereği ödenecek yol, yatak ve yemek giderlerini belirlemeye Sağlık Hizmetleri Fiyatlandırma Komisyonu yetkili kılınmıştır.

Komisyon sağlık hizmeti sunucularını da ayrı ayrı sınıflandırarak satın alınacak sağlık hizmetin fiyatını ayrı ayrı belirlemeye de yetkili kılınmıştır.

Sosyal taraflardan görüş alma ise kurumun takdirine bırakılmıştır.

Yapılan düzenleme ile komisyon, sigortalıların yararlanacakları sağlık hizmetleri ile ilgili önemli kararları almaya ve bu kararlarının doğrudan Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmesine imkan sağlanmıştır. Sigortalılar açısından bu kadar önemli kararları alacak komisyonda, sosyal tarafların temsilcileri olmaması çalışanlar huzursuz etmektedir.

Prim ödeyen ve hizmet alanları doğrudan etkileyen kararları alacak komisyonda, en çok üyeyi bünyesinde barındıran işçi, işveren ve kamu sendikaları konfederasyonlarından ve Türk Tabipler Birliğinden birer temsilci bulunması gerekli görülmektedir.

20- Tasarının 13 üncü maddesinin (A) fıkrası ile Kanununun 73 üncü maddesi değiştirilerek, Kamu idaresi sağlık hizmeti sunucularının dışındaki sözleşmeli sağlık kuruluşlarının sigortalı hastalardan protokol bedelinin yüzde 20'si oranında fark almaları, Tüm sözleşmeli sağlık hizmeti sunucularının kurumca belirlenmiş standart üstündeki hizmetlerle istisnai sağlık hizmetleri için tespit edilen fiyatların 3 katı tutarında fark almaları ön görülmüştür.

TÜİK'in verilerine göre 2006 yılında yoksulluk sınırı 533 YTL'dir. Türk-İş'in verilerine göre ise Kasım/ 2007 ayı itibariyle açlık sınırı 671 YTL'dir. Bu sınırlar dikkate alındığında emeklilerin yüzde 80'inden fazlası çalışanların ise yüzde 70'i TÜİK'e göre yoksulluk, Türk-İş'e göre açlık sınırının altında gelir almaktadır. Bu kimselerin fark ödemeleri imkansızdır.

Sağlık hizmetlerinden alınacak fark nedeniyle sigortalıların özel hastanelerden, fark alınacak sağlık hizmetlerinden yararlanmaları mümkün olmayacaktır.

Bir anlamda sağlığı ticarileştirecek bu uygulamalar nedeniyle sigortalılar ve hak sahipleri telafisi imkansız ölçüde mağdur olabileceklerdir.

Emekli dul ve yetimler ile çalışanların gelir durumları dikkate alınarak, sağlık hizmetlerinden adil ve eşit ölçüde yararlanmaları için fark alma uygulaması kaldırılmalıdır. Özellikle iş kazası ve meslek hastalığı nedeniyle tedavi görenlerden fark alınması sisteme de uygun düşmemektedir.

21- Tasarının 14 üncü maddesi ile kanununun 80 inci maddesi değiştirilerek aynı yardımların yüzde 30 unu aşan kısmından, diğer kanunlarla istisna tutulan ödemelerden prim alınması ön görülmüş, ay içinde yapılan ödemelerden prime esas kazancın üst sınırını aşan tutarların ise ödemeyi takip eden on iki ayda prime tabi tutulmasına ilişkin hüküm korunmuştur.

6772 sayılı kanunla işçilere ödenen ikramiyelerden prim kesilmesi bu ödemelerin amacına ters düşeceği gibi, ay içinde yapılan ödemelerden prime esas kazancın üst sınırını aşan tutarlardan takip eden on iki ayda prime tabi tutulması prime esas kazançta üst sınır ilkesine de aykırı düşmektedir.

Aynı yardımlardan prim kesilmesinin ön görülmesi, bir ölçüde işçi işveren arasındaki toplu pazarlık görüşmelerine müdahale oluşturacaktır.

Belirtilen sakıncaların dikkate alınarak, aynı yardımlar ile 6772 sayılı kanunla ödenen ikramiyelerden ve ay içinde yapılan ödemelerin prime esas kazancı aşan tutarlarından prim verilmesini öngören düzenleme maddeden çıkartılmalıdır.

22- Tasarının 14 üncü maddesinin (B) fıkrası ile Kanunun 81 inci maddesinin ikinci fıkrası değiştirilerek devletin tahsil edilen primlerin ¼ oranında katkıda bulunması öngörülmüştür.

AB ülkeleri ile karşılaştırıldığında devletin sisteme katkısı bu ülkelerin çok gerisinde kalmaktadır.

Katkı miktarının kurum tarafından tahsil edilecek prim tutarına bağlanması ise sosyal devlet ilkesi ile bağdaşmamaktadır.

Devletin sisteme katkısının prim tahsiline bağlı olmaksızın AB ülkelerinin seviyesine yükseltilmesi gerekli görülmektedir.

23- Tasarının 15 inci maddesinin (A) fıkrası ile Kanunun 86 cı maddesine eklenen fıkrada kurumun ve kamu idarelerinin denetim elemanlarının iş yerlerinde fiilen yaptığı denetimlerde kuruma bildirilmediği, ya da eksik bildirim yapıldığı sigortalıların geriye doğru bir yıllık sürelerinin dikkate alınması ön görülmektedir.

İşsizliğin çok yüksek olduğu ülkemizde kişilerin işten atılma korkusuyla kayıt dışı çalıştığı, durumunu yetkililere iletemediği bilinmektedir. Bu durumdaki kimselerin işlerini kaybetme korkusu ile işveren aleyhine dava açarak hizmetlerini tespit etmeleri de mümkün olamamaktadır.

Bu hususların göz önüne alınarak denetim elemanlarının fiilen tespit ettikleri sigortasız olarak çalıştıkları hizmetlerin en az beş yılının dikkate alınması gerekli görülmektedir.

24- Tasarının 20 ci maddesi ile 3671 sayılı Kanunun 5 inci maddesi yeniden düzenlenerek, TBMM üyeliği sona erenlerden yaşlılık aylığını hakketmemiş olan ve çalışmayanlara, 30000 göstergenin devlet memurlarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak rakamın temsil ödeneği olarak ödenmesi öngörülmüştür.

TBMM üyelerine tanınan bu ayrıcalık çalışanları önemli ölçüde rahatsız etmiştir.

Malullük yaşlılık ve ölüm aylığını hakketme şartları önemli ölçüde zorlaştırılmıştır. Bu nedenle ivedilikle hak sahipliği ülke koşullarına uygun olarak Kanunda tanımlanan, hak sahiplerinin kolayca ulaşım, adil ve eşit ölçülerde yararlanmalarına imkan sağlayan ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu dahil tüm kamu kaynak ve bu alanda hizmet veren kurumlarını tek çatı altında toplayan Sosyal Yardım ve Primsiz Ödemeler sistemi kurularak hastalığı ve yaşı nedeniyle çalışamaz duruma düşüp aylık hakkı doğmayan sigortalılara da sosyal koruma altına alınıp aylık bağlanana kadar ödenek verilmesi adil ve eşit uygulamanın gereğidir.

25- Tasarının 22 inci maddesinin (A) fıkrası ile Kanunun geçici 1 inci maddesinin birinci fıkrası değiştirilerek halen çalışan sigortalıların haklarını koruma amacı güden hüküm kaldırılmıştır.

5510 sayılı Kanunda, mevcut sigortalıların hak ve yükümlülükleri korunarak bu kanun kapsamına alınmışlardır. Her ne kadar kanunun ilgili metinlerinde hak ve yükümlülükler düzenlenmişse de olası uyumsuzlukların önlenmesi bakımından maddedeki "hak ve yükümlülükleri" ibaresinin kalması gerekli görülmektedir.

26- Tasarının 29 uncu maddesi ile Kanuna eklenen geçici 14 üncü madde (a) alt bendinde sosyal güvenlik destek primi, prime esas kazancının yüzde 30 oranında belirlenerek bu orana iş kazaları, meslek hastalığı sigortası prim oranının ilavesi ön görülmüştür.

Yaşlılık aylığı almakta iken çalışanlardan alınacak sosyal güvenlik destek primi oranının yüksek tutulması bu kimselerin kayıt dışı çalışmalarına zemin hazırlayacaktır.

Emeklilik nedeniyle sağlık yardımı hakları bulunan bu kimselerden genel sağlık sigortası priminin alınmaması uygun olacaktır.

27- Tasarı ile yapılan değişikliklerde Kanunun 70 inci maddesinde öngörülen zorunlu sevk zinciri aynen korunmuştur.

01.07.2007 tarihinde yürürlüğe giren "Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliği" ile zorunlu sevk zinciri kaldırılmış, sigortalı hastaların sevk almadan, doğrudan II-III basamak sağlık hizmeti sunucularına başvurmalarına olanak tanınmıştır.

Kısa bir süre önce zorunlu sevk zinciri ortadan kaldırılmış iken sigortalı hastalar için yeniden zorunlu sevk zincirinin öngörülmesi, uygulamada önemli karışıklıklara ve sıkıntılara neden olacaktır. Uygulamadan doğacak sıkıntılara ve sorunlara meydan verilmemesi için zorunlu sevk zincirinin kaldırılarak sigortalı hastaların tedavi olacakları hastaneleri seçmelerine olanak sağlanması gerekli görülmektedir.